

Алексеева Марина Иннокентьевна
МКДОУ д/с №10 «Теремок»
Намцы/Намский;
Былаан-кэнспизэк
Дьайымал «Сааскы тубуктэр»
(Улахан бөлөх)

Былаан-кэнспизэк
Дьайымал «Сааскы тубуктэр»
(Улахан бөлөх)

Толордо: Иитээччи- Алексеева М.И
Бигэргэттэ: А5а иитээччи- Варламова Е.Г

Нам сэлиэнньэтэ 2024с.

“Сааскы тубуктэр” (Улахан белех оҕолоругар)

дьайымал барыла

Сыала: Квест оонньуу нөнүө, оҕолорго сааскы улэ туһунан билиһиннэри, билиилэрин чингэтии.

Соруктара:

Иитэр: Оҕолор бэйэ-бэйэлэрин өйдөһөн бары бииргэ тумсэн алтыһалларын иити, оҕо бэйэтин санаатын-баһатын этэ уөрэнэрин ситиһи, аҕам саастаах дьонно куус-көмө буолан, убаастабыллаах сыһыаны, аһыныгас санааны иити, улэһэ сыһыары.

Уөрэтэр: Сааскы кэмнэ туох улэ барыахтаабын туһунан өйдөтүү, сааскы халлаан бэлиэ өрүттэрин арааралларыгар билиилэрин чингэтии, улэ кэмигэр ыраастык туттарга, сэрэхтээх буолууга салбы уөрэтии

Сайыннарар: Оҕо толкуйдуур дьобурун, ситимнээх санатын сайыннары, эти-хааны чэбдигирдии, өйдөөн истэр, кэтээн-аанааран көрөр дьобурун сайыннары.

Дьарык иннинээһи улэ: Оҕолорго көрдөрүү, кэпсэтии-ырытыһы быһыытынан дьыл кэмин, сааскы түбүк туһунан билиилэрин ханаты.

Харгыс тугэн: Сааскылаана-Куо видео-илдьит ытар “Сири-дойдуну сылыта сатыбын даһаны кунум сарданалара тийбэттэр” диэн этэр, матыыб уөскэтэр.

Собуочу тугэн: хамсаныылаах тохтобул: Эмээхсин көрдөһүүлээх тийэн кэлэр, тибии дэлби хаары ытыйан олбуорун ийиттэн нэһиилэ тахсан кэлбит, хаар курдьэргэ көмө көрдүүр.

Туттар мал: Күөх экран, ыстакаан оҕо ахсынан, сибэкки сиэмэлэрэ, буор, фартуктар, лейка, эрдэттэн кырыллыбыт хомулук, оҕуруокка туттуллар курдьэх, батман кумааһы, бэлэм кырыллыбыт быһыылар, килиэй, поднос, өгнөөх кумаһынан кырыллыбыт кун.

Тумуктуур улэ: бугунну дьарык тула кэпсэтии, ырытыһы, анаары.

Квест оонньуу хаамыылара:

1. Сааскы кэмнэ сэрэхтээх буолуу быраабылаларын хатылааһын - “Сөп, сыыһа” оонньуу

2. Оҕуруокка улэ — сибэкки омордуута

3. Тиэргэн ыраастааына – хамсаныылаах тохтобул Эмээхсин көмө көрдүүр “Хаары ыраастыыр хамсаныылары туһаныы ”

4. Аппликация “Чыычаахтарга дыиэ бэлэмниибит” уопсай улэ

Дьарык хаамыыта

Кирири чааа

Утуө кунунэн о5олоор! Төкунуккэ тураммыт бэйэ-бэйэбитин кытары билсиһиэхэйин дии, мин аатым Марина Иннокентьевна, бугун мин эһигини кытары бииргэ буолуом . Сөп олус учугэй, биһиги бугун бары до5ордуу буоламмыт элбэби билиэхпит, оонньоохпут.

До5ордуулар көрсөттөр

Тонхолдьуан ыллылар

Илии-илииттэн ылсаннар

Уруй-айхал эттилэр!

- О5олоор билигин ханнык дыыл кэмэй? Сааскы ыйдары билэбит дуо? Аатталыахайын эрэ.

Кулун тутар, муус устар, ыам ыйа, хас ый баар эбитий? Билигин муус устар ый.

- Саас кэлбитин хантан биллигитий? (биир-биир туоһулаһыы) Кырыһаттан туох тэммалыырий? Халлааммыт сылайбыт дуу тымныйбыт дуу?
- Саас халлаан сылайда5ына хайдах тэммалыый? Туох дии саныыгыт
- Саас буолла да5аны терепуттэргит, эбээлэргит эбээлэргит табырдыа улэлэрэ элбиир, онно биһиги дьоммутугар хайахтаахпытый? (көмөлөһүөхтээхпит) тиэргэнтэн хаар тааараллар, о5уруот аын , уунэйи олордон са5алыыллар дии ? (презентация)
-

Сурун чааа

Илдьит музыката тыаһыыр, о5олор бол5омтолорун куөх экранна туһаайыы

Харгыс тугэн: Сааскылаан Куо илдьит ыппыт:

-Сири-дойдуну сылыта сатыбын да5аны кунум сарданаларын кырыа кыын биэриэн ба5арбат , мин сорукутарбын толордоххутуна эрэ биэрэбин диир,

соруутарын бэйэм соботох барытын толорор кыабым суох, көмөлөбүөххут дуо?

Оболоор, Сааскылаана-Куо ыарахан тугэннэ тубэспит, болбойон иһиттигит дуо? Туох диэтэй? Кемелеһебут дуо киниэхэ? Оччоҕо куммут куускэ тыган халлааммыт өссө сылыйан хайаыахпыт этэй? (табырдыа оонньуохпут-керулуехпут). Себулэбэит?

Тыал тыаа ийиллэр, кыбын киирэн кэлэр .

- Кыбын: Мин туспунаан кэпсэтэбит дуо? Барытын ийиттим ээ,
- Иитээчи: Оболоор кырыа кыбынтан кердэбүөххэин, Сааскылаана-Куоҕа кун сарданаларын биэрдин диэн.
- Кыбын: тоҕо саас кэлиэн бабарабытый? Туох учугэйдэбэй?
- Кыбын : чэ сеп, ол эрэн таах биэрбэппин, мин соруудахтарбын толордоххутуна эрэ
- Бастакы соруудабым септеех уонна сыыһа этиини араарабыт диэн
- Иитээчи - Оболоор биһиги элбэхпит дии, барытын кыайахпыт буотта

1 соруудах: Сэрэхтээх буолуу туьунан “Сеп дуу? Сыыһа дуу?” оонньуу

Сеп буоллабына ытыс таһынабыт, сыыһа буоллабына атаххытынан тибийэбит, өйдөөтүгүт?

- 1 Чараас мууска ханкылыбыт (Суох, чараас муус алдьанымтыа муус анныгар туьэн халыахпытын сеп)
- 2 Сыыртан сырылыырбытыгар аллараа дьон суох буоллабына туьэбит (Сеп, аллараа дьон баарыгар сырылыыр кутталлаах, кэтиллэн эчэйиэххэ сеп)
- 3 Хаарынан сирэйгэ бырахса оонньуубут (Суох, хаары ытспытыгар хомуйдахпытына олус кытаанах буолар, эчэйиэххэ сеп)
- 4 Муус чопчутун (Сосулька) сиибит (Суох, муус моруосунай курдук эрэри олус кирдээх, онон сиир сатаммат)
Бастакы соруудахпытын толордубут.
Кыбын кун сарданата биэрэр ону ылан доскаба сыыараллар

2 соруудах: Презентацияба расада олорто сылдьар дьон ойуута тахсар, бу дьон тугу гына сылдьалларый ? Обуруокка улэ, оннук- сайын эрдэ битэмийиннээх обуруот аһын сиир туһуттан саас эрдэ олордоллар.

Кыбын:

- Мин иккис соруудабым олус ыарахан, эһиэхэ хомулук бэлэмнээтим, ону бэйэбит таган табааран эппиэтин таайахтааххыт.

Иитээчи :

- дээрэ оёолоор кыһыммыт соруудаа ыараатар ыараан ийэр дии, ол эрэн биийги элбэхпиит, доёордууларбыт бэйэ-бэйэбитигэр ейебул буолабыт, барытын кыайахпытын сеп дии оёолоор?
- Эһиэхэ хайабыл! иккис соруудахпытын толордубут. Кыһын, сөпсөһө5ун дуо?
- Кыһын: Чэ сөөп иккис сардананы биэрэбин.
Иитээччи: - учугэйиин номнуо иккис сарданабытын ыллыбыт, илдьэн сыһыаран кэбиһин.

3 соруудах: Хамсаныылаах тохтобул: Эмээхсин көрдөһүүлээх тийэн кэлэр

Эмээхсин:

- Тыал хаары дэлби тибэн, олбуорбуттан нэһиилэ тахсан кэллим, хаар курдьэргэ көмөлөһөн кулу эрэ оёолоор.
- Иитээччи:
- Кырдыа5ас дьонно хайыахтаахпытый оёолоор? (Биир, биир туоьулааьы)
- Дьээрэ оёолоор, хаар курдьэн хамсанан эппитин-сииммитин чэбдигирдэ туһуөхэйин!
- Маладьыастаар оёолоор, бу курдук өруутун саастаах дьонно куус-көмө буола сылдыахайын. Уһус сардананы сыһыараллар.
Наһаа сатабыллаах оёолоргут дии, маладьыастаар. Салбы баран иһиэхэйин. Билигин хаһыс соруудахпытыгар кэллибит? (туоһулааһы), төрдүс соруудахпытын толоруох иннинэ тарбахчааннарбытын эрчийэн ылыаххайын.

Тарбах эрчиллиитэ: Туу мээчигинэн бэйэлэрин массажтаналлар

4 соруудах: Аппликация Чыычаахтар собуруу дойдуттан кбтбн кэлэллэригэр дьизэ онорон
бэлэмниибит.

Кыһын этэр:

- Дьээрэ бүтэйдик соруудабым хаалла, бу соруудахпын кыайдаххытына кун сарданаларын барытын ылабыт, оччо5о дьэ Сааскыт кэлиэ.
- Итээччи:
- Туох саната иһиллэрий оёолоор? Чыычаахтар
- Саас собуруу дойдуттан чыычаахтарбыт кетен кэлэллэригэр кинилэргэ дьизэлэрин онорон бэлэмниэххэйин, эмискэ тымныыга кэлэхтэринэ хайыахтарай чычаахтар? (Тонуохтара, аччыктыахтара)

Мас ойуулаах батманга бэлэм кырыллыбыт быһыылары сыһыартыылар.

Наааа маладыастаргыт дии , барыны-бары сатыыгыт, кыһыммытын ыныран көрдөрүөхэйин эрээ.

Кыһыны ынырабыт

- Кыһын, Кыһын..
- Тыый, утуө да санаалаах оҕолор эбиккиит, уөрдүм аҕай, айылҕа оҕолоругар харыстабыллаах сыбыангытыттан олуһун диэн уөрдүм, дьэ соруудахтарбын барытын онордугут онон уөрэ – көтө кунгут сарданатын туттарабын, аныгыс кыһынна көрсүөххэ диэри!

Тумуктуур чааа

Илдьит тыаһа ийиллэр, саас кестен кэлэр

Иитээччи: Бай кимтэн илдьит кэлбитэ буолуой?

Саас:

- Оҕолоор уөрдэхпиин, кунум сарданатын барытын туттуум, куммут ессе куускэ тыган, миэхэ суолбун арыян тийэн кэлиэээм!
- Иитээччи:
- Дьээрэ оҕолоор бугун ким ыалдьыттаан барда биьиэхэ? Кыһын биьиэхэ туох соруудахтарын толоттордой? Аатталыахайын эрэ (Биир, биир туоһулааһы)
- Сибэкки арааһын олоттубут
- Чыычаахтарга дьиз онордубут
- Эмээхсиннэ тугу кемелестубут? Хаарын куттубут дии, ити барыта сааскы тубук, улэ диэн буолар, бугунну дьарыкка туохха ыарырҕаттыгыт? Ити соруудахтартан биيري эмит дьизэ5итигэр онорооччугут дуу? сееп оҕолор наааа маладыастар улэттэн ча5ыйбакка , сүрэ5элдьээбэккэ иннин хоту баран иһин ! миигинниин бииргэ буолбуккутугар махтанабын, көрсүөххэ диэри.

